

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Concordia. Pia Et Vnanimi Consensv repetita Confessio
fidei & doctrinæ Electorum, Principvm Et Ordinvm Imperii,
atq[ue] eorundem Theologorum, qui Augustanam
Confessionem amplectuntur**

Lipsiæ, 1606

Oratio Dominica.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35443

mus, quod Deus præceptis suis à nobis exigit. Hæc verò, nempe fidei doctrina, meram gratiam secum appor-
tat, & hæc iustos, Deoq; nos acceptos facit. Per huius
doctrinæ cognitionem, amorem ac voluptatem
Dei præceptorum faciendorum consequimur, viden-
tes hîc, quomodo Deus prorsus se nobis tradiderit
cum omnibus, quæ possidet, vt præsentî ope & auxilio
in perficiendis præceptis nos subleuet, Pater quidem
omnibus suis creaturis, Christus verò omnibus suis
operibus, porrò autem Spiritus sanctus omnibus suis
dotibus. Hæc quidem in præsentia de fide, fundamenta
pro simplicibus locandi gratia, dicta sufficiant, ne ob-
ruantur multitudine, vt huius rei intellecta iam probe
summa, ipsi postea hanc rem latius indagent & quid-
quid in Scripturis didicerint, huc referant, ac subinde
locupletiore intellectum quotidianis incrementis
consequantur. Quotidie enim hæc, quàm diu hic ve-
nimus docentes & discentes, vix vnquam satis dilige-
mus aut docebimus.

TERTIA CATE- CHISMI PARS.

Oratio Dominica.

*Tertia
pars Cate-
chismi. do-
ctrina de
innoctio-
ne Dei, seu
de preca-
tione.*

RACTENVS audiuius, quid nobis
cum faciendum, tum credendum sit
quibus in rebus optima & felicissima
vita sita sit: sequitur iam deinceps Pars
tertia, docens, quomodo orandum
sit. Cum enim ita nobiscum com-
paratum esse videamus, vt nemo hominum decem

præce-

præcepta plenè & perfectè seruire queat, tamen si credere inceperit: & diabolus huic nostro conatui summo studio, vnà cum mundi ac propriæ carnis nostræ illecebris, oblectetur ac renitatur: nihil perinde necessarium est, quàm vt assiduis precibus diuinæ aures fatigemus & obtundamus, vt fidem & præceptorum satisfactionem nobis largiri, sustentare, atq; adaugere, tum & quicquid ad eam nobis impedimento est, omne hoc è medio tollere dignetur. Sed enim, ne nobis obscurum foret, quid & quomodo orare debeamus, Dominus noster Iesus Christus ipse nos rationem & verba orandi docuit, quemadmodum mox audiemus.

Priùs tamen, quàm ipsam orationem particulatim tractandam aggrediamur, vehementer operæ precium esse videtur, homines ad orandum ostensis nonnullis argumentis & persuasionibus hortari & prouocare, veluti Christus quoq; & Apostoli fecisse leguntur. Et hoc quidem primo loco recensendum est, vt non ignoremus, diuini præcepti iussu nobis orandum esse. Ita enim in secundo præcepto audiuius: Non assumes nomen Domini Dei tui in vanum: quibus verbis hoc simul exigitur, vt sanctum Dei nomen laudemus, idemquè in omnibus necessitatibus precando inuocemus. Inuocare enim nihil aliud est, quàm preces ad Deum mittere. Ita, vt seuerè atq; ad eò seriò præceptum sit, quàm omnia alia minaciter interdicta, non habendos esse alienos deos, non occidendum, non furandum, &c. ne quis temerè in eam opinionem veniat, vt existimet, perinde esse, oret, nec ne: quemadmodum nonnulli crassi & inculti homines factitare consueverunt, in eiusmodi cogitationes descendentes. Quid verò multis orarem, cum nesciam, num Deus preces meas curet & audiat, nec ne? quòd si non orauero, oret alius. Ex quo tandem in eam consuetudinè deueniunt, vt nunquam

*Occasiones
exercenda
fidei & in-
uocatiqnis.*

*Quæ requi-
rantur &
excuscent
ad inuoca-
tionem.*

*Primum
sit in con-
spectu præ-
ceptum de
precando.*

quidquam orent, prætexentes tandem suæ pigritiæ, & ignavæ impietati potius, nos falsas & hypocriticas orationunculas reiicere: quasi verò nos vnquam docuissimus, non esse orandum.

*Precatio sit
ardens pe-
titiō certi
beneficij,
non inanis
katologica.*

Quamquam hoc diffiteri non possumus, eas orationes, quæ hætenus factæ sunt, Stentoreis clamoribus in Ecclesijs vociferando & tonando, &c. non fuisse orationes. Eiusmodi enim res externæ, vbi harum rectus est usus, puerorum, scholasticorum, ac simplicium esse possunt exercitia, legendo aut cantando consistentia, propriè tamen orationes aut preces existimandæ non sunt. Sed enim hoc deniq; orare dicitur, quemadmodum Secundum præceptum docet, Deum temporis necessitatis inuocare. Hoc à nobis exigit, neq; res nostri arbitrij, verùm orare debemus & cogimur, si modo Christiani perhiberi volumus, æquè atque parentibus & magistratibus omnibus obedientiæ officij obtemperare cogimur. Siquidem inuocando & precando, nomen Dei colitur, & vtiliter vsurpatur. Quemadmodum enim hoc non valet, si filius ad patrem diceret: Quid Deus meam obedientiam curat, & quomodo commodi mea tibi præstare potest obedientia? ego vadam facturus, quod potero, perinde est, siue morigerus sim, nec ne? Verùm hîc extat præceptum Dei, velis nolis facias oportet. Ita quoq; hîc, vt omittas aut facias in tuo arbitratu situm non est, sed omninò orandum est, nisi Dei iram & indignationem incurrere velis. Atque hæc diligenter & ante omnia sunt notanda, vt hæc reprimamus & expellamus cogitationes, quibus orando abstrahimur & deterremur, quasi parui momenti res sit, non orare: aut, quasi, vt orent, mandatum sit ijs tantùm, qui sanctitate excellent, & in maiore pud Deum gratia sint, quàm nos: quemadmodum hæc manum cor tam desperatum & natura peruersam experimur, vt semper Deum fugiat, & cogitet, Deus

auertit

aversari nostras preces, cum simus peccatores, & nihil aliud, quam iram meriti sumus. Ad has cogitationes repellendas, rursus dico, hoc præceptum nobis esse considerandum, ut ad Deum conuertamur, ne ista inobedientia grauius eum iritemus. Hoc enim mandato (ut scilicet oremus) satis ipse ostendit, se non velle nos, & preces nostras rejicere, à se abigere & pellere, etiam si simus peccatores, sed magis allicere ad se, ut coram ipso humiliemur, & nostras miseras & ærumnas ipsi aperiamus, & gratiam opemq; eius imploremus. Hinc in Scriptura sacra legitur, Deum etiam irasci ijs, qui propter peccata sua percussi & puniti, ad Deum conuertunt, & oratione sua iræ eius se quasi opponere, & gratiam implorare noluerunt.

Ex hoc iam ita collige ac cogita, cum tantopere nobis iniunctum sit ut oremus, ne quo modo quispiam suas preces contemnat, sed magni æstimet, & magnificè de illis sentiat. Ac subinde similitudinem ex alijs præceptis petas. Puer nequaquam suam erga parentes obedientiam leuiter ducere debet, verum semper cogitare: Hoc opus obedientiæ est, & quidquid facio, non alio animo facio, quam quod in obedientia & præcepto Dei versor, cui inniti possum, atque hoc ipsum magni pendere, non quidem meæ dignitatis gratia, sed propter præceptum. Ad eundem planè modum & hic, quidquid & pro quacunque re Deum orauerimus, ita intuendum est, quasi à Deo exactum, inq; eius obedientia factum, atque ita cogitare oportet: Quantum ad me quidem attinet, hæc oratio nullius est habenda momenti aut præcij, quia peccator sum, verum ob id respuenda non est, cum Deus orare mihi præceperit. Ita cuiq; quàm cunq; tandem rem precibus impetrare statuit, semper ad Deum huius præcepti obedientia veniendum est.

Quocirca omnes homines per Christum obtesta-

mur

*Collatio
præcipua
& prima
legis de a-
gnitione
Dei & in-
uocatione
cum case-
ris decem
præceptis.*

Repugnandum dubitationi, & opponenda indignitati necessitas mandati.

mur & hortamur, quam fieri potest diligentissime, in hæc deniq; nobis cordi sint, neue villo pacto nostra orationes tanquam rem nihili aspernemur. Ita enim hæctenus in mali Genij nomine docti sunt homines, ut nemo harum rerum vllam curam susceperit, æstimari que satis superq; actum esse, modò opus orandi factum esset, Deus hoc exaudiret, nec ne, non magnopere laborabatur. Sed hoc est orationem & inuocationem nauici facere, aut loqui ventis ac littori, ita nequiquam murmurando: ob id inutilis quoq; & infrugifera fuit oratio. Eius enim generis cogitationibus conturbamur & absterremur: Ego quidem sanctus non sum, neque satis dignus, quòd si tanta præbitate ac vitæ sanctimonia præcellerem, ut diuus Petrus aut Paulus, libenter orare vellem. Sed procul hinc aufer ex animo istiusmodi cogitationes. Nam hoc ipso præcepto, quo Paulus orare iussus est, etiam nos orare iubemur. Neq; minus in mei gratiam, quam eius hoc secundum præceptum constitutum est, ut non liceat illi sanctius iactare præceptum aut præstantius. Quare ita tibi dicendum est: Meæ preces, quas ad Deum fundo, nihilo sunt deteriores aut profaniores, aut Deo minus acceptæ, quam fuere Pauli & omnium etiam sanctissimorum. Ratio est: Perlibenter illis, quantum ad personam ætinet, cedam vitæ sanctimonia, verùm præcepto nequaquam. Certum enim habeo, Deum nequaquam orationem personæ gratia respicere, sed propter verbum suum, atq; obedientiam sibi præstitam atq; exhibitam. Ei enim præcepto, cui omnes sancti orando innixi sunt, ego quoque precans innitor: ad hæc eadem ipsi precor, quæ ipsi omnes ad vnum precantur, aut præcati sunt.

Hæc quidem prima huius exhortationis pars sit, & omnium maximè necessaria, ut omnis nostra oratio diuinæ obedientiæ innitatur, nullo nostræ personæ re-

spectu

pectu, siue iusti simus, siue peccatores, digni an indig-
 ni. Et sciendum est, Deum nullo modo æquè laturum,
 vt illa in iocum conuertantur, sed grauitè nos & acer-
 bè puniturum, si segnes in orando fuerimus, non se-
 cus, ac omnem aliam inobedientiam punire solet: De-
 in se, quòd nostras preces frustra ac temere effundi non
 patierur. Si enim te audire nollit, vt orares, nunquam
 tam seuerè tibi præcepisset.

Alterum, quòd nos ad orandum hoc impensius in-
 stigare debebat, hoc est, quòd Deus orationi quoque
 promissionem adiunxerit, pollicitus, certò fore, quic-
 quid orantes petierimus. Quemadmodum hoc testa-
 tur Psalmus 50. Inuoca me in die tribulationis, & eri-
 piam te. Et Christus Matth. 7. Petite, & dabitur vobis,
 &c. Quicumq; enim petit, accipit. His utiq; promissio-
 nibus pectora nostra excitanda erant & inflammanda,
 vt cum voluptate & amore Deum inuocaremus, cum
 ipse suomet verbo testatum faciat, sibi nostras oratio-
 nes impensè placere, easq; exauditum iri, ne ipsi eas re-
 spuamus aut nihili pendamus, in incertum orantes.
 Hæc igitur illi potes obijcere, ita dicens: Venio ad te,
 Charissime Pater, oratum, non quidem ex proprio ar-
 bitrio aut proposito, aut propria dignitate adductus,
 sed tuo præcepto ac promisso incitatus, quæ mihi ne-
 quaquam mentientur. Iam qui tali promissioni fidem
 non habet: iterum sciat, se Deum ad iracundiam pro-
 uocasse, vt qui summa eum afficit contumelia, ac men-
 dacij infimulat.

Præter hæc etiam hoc ipso ad orandum non medio-
 critèr pellicendi & pertrahendi essemus, quòd Deus
 iuxta præceptum & promissionem etiam anteuertit
 nos, ipse verba ac modum orandi nobis præscribens, ac
 velut præmansum in os inferens, quomodo & quid nos
 orare oporteat, vt videamus, quàm amanter necessitas
 nostra sibi curæ sit, neq; vllò pacto dubitemus, nostras

2. *Conside-
 ratis præ-
 ceptu max
 quarat pia
 mens pro-
 missiones,
 vt sciat, an
 cur ex-
 audiantur
 indigni.*

3. *Fidem in
 innuocatio-
 ne accendi
 necesse est.*

4. *Christus
 ipse verba
 recitatio-
 nem cer-
 tam præ-
 scripsit.*

oratio-

orationes sibi placere, easq; certò exaudiri. Quare le-
nè dominica, seu ab ipso domino præscripta nobis o-
ratio longè antecellit omnes reliquas, quas ipsi cogi-
tare possemus. Etenim in his conscientia semper fu-
tura esset in dubio, atque dictura: Oravi quidem, ce-
terùm ignoro, quomodo illi placuerit, aut num legiti-
mum modum ac mensuram orandi assecutus sim.
Quapropter hac nobilior in terris non potest inueniri
precatio, cum tam præclara habeat testimonia, quòd
Deo tam ex animo arrideat, pro qua totius orbis diu-
tias commutare non debeamus.

*5. Res pe-
tenda in
precatone
reiecitur
Cognosce-
nt.*

Quin etiam eam ob rem certis verbis præscripta est
vt videamus, & in animum reuocemus necessitatem
qua ad indefinenter orandum adigendi & impellendi
essemus. Etenim qui orare voluerit, necessum est, vt
aliquid apportet, exponat, & nominatim persingat,
quod petijt: quod nisi sit, non potest dici precatio.
Meritò itaq; reiecitur omnium Monachorum ac sa-
crificorum hæctenus factas orationes: qui diu quidem
ac noctu laboriosè admodum vluant & murmurant,
at interim nullus eorum vnquam vel pro titiullio o-
rare decreuit, & si in vnum locum omnes Ecclesiæ
identium asinorum officinæ, vnà cum toto omnium
religiosorum examine congregarentur, non possent
non fateri, se nunquam ex corde, vel pro minima
guttula Deum orasse. Neq; enim quisquam illorum
vnquam aut Dei obedientia adductus, aut fide promi-
sionis pellectus, orare statuit, neq; vllam necessitatem
intuitus est: sed non vltra cogitauit (quando precatur
vel optinè demurmurata sunt) quam bonum opus
facere, quò diurnum pensum DEO persolvere
vt qui non ab eo accipiunt, sed tantùm illi dantur
lunt.

*Res peten-
da, rectissi-*

Ceterùm vbi oratio rectè instituta esse debet, necesse
sum est, vt seria sit precatio, vt quis necessitatem fer-

tiat, qua premitur, & ad inuocandum & clamandum impellitur. Atq; ita demum fit, vt recta, quemadmodum par est, ad Deū fundatur oratio, vt nullo doctore opus sit, quomodo aliquis ad orandum se præparet, aut vnde deuotionem hauriat. Necessitatem verò, quæ cum pro nobis, tum pro alijs nobis cordi esse debet, abunde satis in oratione à Christo nobis præscripta inuenies: quæ etiam ad hanc rem nobis seruire debet, vt ex illa necessitatis sæpe admoneamur, ne ad orandum segnes reddamur. Sunt enim non parum multa, quæ desunt nobis omnibus, hoc tamen vnum cum primis in omnibus desideratur, quòd nemo nostrum ea videat aut sentiat. Quare Deus à nobis hoc summè contendit, vt eam necessitatē, qua premeris, orans conqueraris, atq; exponas: non quòd ignoret ipse, verum vt tu cor tuū accendas ad impensius ac fortius petendum, vtq; sinum pallij tui saltem quàm latissimè distendas & aperias, ad multa percipiendum.

*mo ordine
comprehen-
sa in orati-
one Domi-
nica.*

Quocirca statim à pueritia assuescere conueniebat, vt quisq; priuatim pro sua necessitate, quamcunque tandem sibi obiectam persentisceret, tum etiam pro alijs hominibus, quibus cum versatur, quotidie precaretur, veluti pro concionatoribus, Magistratibus, vicinis, familia, & alijs: semperq; Deum (vt dictum est) sui præcepti, promissionis q; admoneret, nihil hæsitans, eundem suas preces exauditurum. Hæc propterea dico, perlibenter enim velim, vt his probè perceptis, homines rerum rectè orare perdiscerent, neque tam horridam & incultam, atq; ab omni deuotionis affectu alienam vitam viuerent, à qua in dies singulos ad preces faciendas ineptiores euadunt: quod & Diabolus anxie desiderat, omnibus viribus eò instigās & iuuans, neq; enim obscure sentit, quantum detrimenti sibi adferre soleat oratio feruens & sedula.

Singuli suis necessitatibus admoniti fide petant salutaria.

Hoc

*Inuocatio
proprium
solum Ec-
clesia opus
& precipi-
tas quasi
murus.*

*Inuocatio-
nis effica-
cia.*

Hoc enim scire debemus, omnem tutelam ac defensionem nostram, vnicè ad eò in oratione sitã esse. Multò enim viribus imbecilliores sumus, quàm vt cum Diabolo, eiusq; socijs auxiliarijs nos infestatibus æque Marte depugnare queamus, adeò vt nos profligato tantum pedibus conculcare possent. Ideo nobis impensè danda est opera, vt ea arma manibus arripiamus quibus instructi Christiani Diabolo queant resistere. Quid enim putas hastenus tam magnas res effectisse inimicorum nostrorum consilijs discutiendis, inuadendis, detegendis, cædibus tollendis, seditionibus clancularijs opprimendis & extinguendis, quibus Diabolus vnà cum Euangelio penitus opprimere cogitabat, nisi aliquot proborum ac piorum hominum obstitisset oratio, ac tanquam murus æneus se interposuisset, & defendisset? Alioqui & ipsi aduersarij nostri longe cruentiorem tragœdiam vidissent, quomodo nempe Diabolus totam Germaniam in suo proprio sanguine immergisset. Nunc verò falsè hæc illi & confidenter vident licet, & pro ludibrio habeant: nos tamen & ipsi & Diabolo, solius orationis adminiculo sat fortes erimus, dummodò diligentèr orauerimus, nec segnes facti fuerimus. Vbi cunq; enim probus ac pius Christianus orat: Cœlestis ac omnipotens pater, precor, vt tuam voluntatem fieri sinas: illico in sublimi respondet Deus: optime fili, planè hoc tibi persuadeas futurum ad retundendam Diaboli mundi; ferociam.

Hactenus hæc monendi gratia dicta sint, vt ante omnia discamus orationem magnifacere, veròq; discernere discernere verbosum multiloquium ab oratione aliquid petente. Nequaquam enim preces rejicimus, verum non nisi merè inutilem illum boatum & murmur damnamus: quemadmodum ipse quoque Christus in oratione molestam, & ad ostentationem compositam battologiam damnat ac prohibet. Lar

verò ipsam orationem ab eodem nobis traditam, paucis tractabimus, & quàm fieri potest clarissimè. Sunt autem in his septem Articulis siue precationibus, omnes necessitates ordine comprehensæ, quæ nobis subinde contingunt, & vnaquæq; harum ita magna est & vehemens, vt ea per omnem vitam nostram ad orandum impellendi essemus.

PRIMA PRECATIO.

Sanctificetur nomen tuum.

HOc aliquantò obscuriùs dictum est, nec significanter expressum. Lingua enim nobis vernacula ita diceremus: Cœlestis Pater, fac quæso, vt tantum nomen tuum sanctum sit. Quid ergo sibi vult hæc oratio, vt nomen eius sanctum fiat? An non antea sanctum est? Responso. Imò verò nunquam nõ sanctum est in sua essentia: at in vsu nostro sanctum non est. Dei enim nomen nobis datum & inditum est, posteaquàm Christiani facti & baptizati sumus, vt filij Dei vocemur, & Sacramenta habeamus, per quæ illi vni & copulati sumus, ita vt omnia, quæcunq; Dei sunt, vsui nostro seruire debeant. Cæterùm hîc iam nobis magna necessitas incumbit & imponitur, quæ nobis cum primis curæ esse debet, vt nomini diuino suus honor habeatur, vt sanctè ac reuerenter tractetur, veluti thesaurus noster vnicus, quo nobis non maior est aut amplior: vt quæ nos tanquam probi liberi ab hoc Patre precibus contendamus, vt nomen suum, quod alioqui in cœlis per omnia sanctum est, etiam in terris apud nos, in quæ vniuerso orbe, sanctum sit ac maneat.

Porro autem nomen eius, quomodo inter nos sanctificatur, aut sanctum fit? Responso, vt quàm apertissime potero dicam, cum & Doctrina & vita nostra di-

*Septem petitiones orationis
Dominica,*

*Nomen Dei
quomodo
sanctum.*

*Nomen Dei
inter nos
sanctificatur.*